

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečno L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto VI. - Štev. 3

Gorica - 21. januarja 1954 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Komunizem skuša razkrojiti katoliške vrste

To je stara pesem. V raznih krajih je že mnogo katoliških ljudi naselilo komunizmu, da so nehote postali njegovi pomagači in pogosto svojo zmoto prepoznali obkrovali. Tak primer je med nami Osvobodilna fronta, ki je zvalila v svojo sredo toliko naše najbolje mladine. V nekaterih slovenskih vaseh so stopili v OF naši najboljši ljudje in po večini plačali svojo zmoto z življenjem. Komunistična taktika se ni danes nič spremenila. Na Koroškem skuša razbiti slovenske nacionalne vrste ter jih poriniti v naročje nemškemu socializmu. Ustanovili so celo poseben tednik, ki skuša odjemati bralce protikomunističnemu tisku ter razglašati o sebi, da ni pod komunističnim vplivom. Baje je imelo začeti izhajati nekaj podobnega pri nas z novim letom. V načrtu je bil tednik, ki naj bi ga izdajali »katoličani«. V tem tedniku bi morali predvsem brenkati na narodne strune. Če bi omenjali Jugoslavijo, bi se smelo le tako storiti, da bi jo brezpogojno hvalili z njenim komunističnim režimom vred. Na splošno bi sicer smeli obsojati preganjanje Cerkev, ne bi pa smeli omenjati konkretne dejstva. Poudarjati bi bilo treba negativno stran kominformovcev, jugoslovanski komunizem pa bi puščali pri miru. Tak list bi bil seveda temu komunizmu koristen, ker bi odjemal bralce »Kat. glas« in »Demokracije«, ki postajata titovcem vedno bolj neprijetna.

Toda ni ostalo le pri tem poizkusu. Že dolgo se piše v naši javnosti o vdoru filotitovcev v vrste SKSZ. Naš list je že dvakrat poročal o zadnjem obnem zboru te zveze. Na tem obnem zboru je bilo čisto jasno, da sta v tej zvezi dve tendenci. Zdaj pa se je razvedelo, da se pripravljajo podobni vdori v »Slovensko prosveto«. Na čelo te prosvete in v odbor se skušajo vrniti ljudje, ki so se svoj čas tako ogrevali za neko »Listo slovenske skupnosti«, ki se ni so nič sramovali, objavljati svoje politično mnenje v komunističnem tisku, ki so se v lokalni politiki rajše družili s titovci kot nacionalnimi elementi.

Toda komunizem gre še dalje. Kot med vojno, proži tudi sedaj svojo desnico slovenski duhovščini. Na Tržaškem so začeli pridno obiskovati naše duhovnike različni bivši »sošolci« ali »tako rekoč sošolci« iz Jugoslavije. Zanimajo se za junaško trpljenje duhovščine pod demokratskim nasiljem. Želijo vedeti mnenje slovenskih duhovnikov o cerkvenih predstojnikih. Ta vna gre tako daleč, da jih celo zanima težko gmotno stanje duhovnikov. Pripravljeni so dati celo kako diskretno »posojilo« ali »podporo« za razne dušnopastirske iniciative in celo za osebne potrebščine. Saj so Titu nacionalne zadeve tako pri srcu. Zupnijskim dvoranam nudijo brezplačno vse pripomočke in celo osebe (Miklova Zala, Narodni poslanec).

Ker smo že pri tem, se vprašamo, ali ni v Jugoslaviji danes nobenega duhovnika, ki bi nosil slabo, obnovljeno, zakrpano suktnjo, ki nima za človeka dostojnega stanovanja, ki bi bil potreben podpore, da bi zmož velike globe in davke? Ali ne bi mogla jugoslovanska vlada misliti na to, da bi nekoliko zboljšala hrano tistim duhovnikom, ki so priprti ali na prisilnem delu? Ali da bi dala kak približek duhovnikom in škofom, ki so vpoklicani v vojaško službo?

Seveda se morajo duhovniki tudi na Tržaškem zadovoljiti s skromnim zaslužkom. Ker pa jim vi, ko-

munisti, nekako priznavate, da vršijo za narod koristno delo, jih pustite pri miru s svojimi »posojilci« in »podporami«, ki bi jih utegnile kompromitirati pred očmi ljudstva, cerkvenimi predstojniki in italijanskimi somoščani. Obiskom teh »sošolcev« in drugih »dobrotnikov« ne bo nihče nasedel in če ne boste s tem mirovali, bomo vse take poizkuse obelodanili.

Velika nada komunistov so tudi jugoslovanski izseljenci. Ti so sedaj v težkem položaju. V Trstu je nekaj takih slovenskih izseljencev, ki so si našli kako začasno zaposlitev. Možnosti za izselitev preko morja so danes nekoliko manjše kot pred nekaj leti. Ti izseljenci so v Trstu, ker so bežali pred komunističnim nasiljem. Toda sedaj so postali ko-

munistični veljaki do teh ljudi ne pričakovano prijazni in nežni. Ob zadnjih volitvah so jih vpisali v volilne sezname, marsikomu dajo celo potni list, nekateri so začeli hoditi na obisk v Jugoslavijo, družinskim članom dovolijo prihajati v Trst. Toda te ugodnosti uživajo samo nekateri. Včasih pa si dovolijo, preden izdajo potni list ali dovolje kako drugo ugodnost, poslati na stanovanje žrtve zaupno osebo, ki išče raznih osebnih podatkov, preiskuje namene izseljencev, hkrati pa namigne, v kakem smislu naj izseljenec deluje v slovenskih organizacijah.

V Trstu se čisto nič ne bojimo takih in podobnih komunističnih nakan. Te vrste pa naj pričajo, da smo vedno budno na straži.

Gospodarski položaj v Rusiji

W. N. Ewer, diplomatski poročevalec »Daily Herald«, je objavil o gospodarskem stanju v Sovjetski zvezi sledeče precej važno poročilo: Eden izmed najvažnejših činitev sedanjega mednarodnega položaja je, kakor pravi Ewer, gospodarsko stanje Sovjetske zveze in njenih satelitov v Vzhodni Evropi. Oceniti natančno ta položaj ni lahka stvar, kajti natančne informacije o tem so zelo redke. V teh deželah se namreč ne objavljajo statistike in gospodarska dejstva, ki so v normalnih državah vsem na razpolago; te so v komunističnih državah državne tajnosti.

Vendar imamo dovolj dokazov na razpolago, da si ustvarimo lahko jasen splošen vtis, da vlada v teh deželah hudo pomanjkanje. Že dolgi govor Malenkova, ki ga je imel v preteklem avgustu pred Vrhovnim sovjetom, razkriva živo zaskrbljenost sovjetske vlade zaradi pomanjkanja ne samo potrošnega blaga, ampak tudi živilskih potrebščin. Zato je smatral Malenkov za najnujnejšo nalogo, povečati prebivalstvo nabavo živilskih potrebščin in ročnih izdelkov. Tudi navodila, ki jih je naslovil Hruščev na Centralni komite komunistične stranke, so podala zelo temno sliko prehranskega položaja.

Z ozirom na predvojno dobo se je poljedelska proizvodnja povečala za 10 odstotkov, kar pomeni, da je preskrba prebivalstva z živilji zaradi večjega porastka prebivalstva zelo pod ravno predvojno dobo. Proizvodnja žita, krompirja, zelenjave in živinske krme je občutno premajhna, medtem ko je stanje živine najslabše. Število glav živine se stalno manjša, čeravno prebivalstvo vedno bolj narašča.

Isto se dogaja v satelitskih državah. Češkoslovaški ministrski predsednik je izjavil, da je veliko pomanjkanje v poljedelski proizvodnji vzrok stalnih težav pri živilski oskrbi delavnega ljudstva. Na Madžarskem pa je Nagy priznal, da se je zadnje čase življenjska raven poslabšala.

V vsej Vzhodni Evropi se komunistične vlade borijo zoper gospodarsko krizo, ki je v prvi vrsti kriza prehrane. Komunistem ne more preživiti svojega prebivalstva in komunisti so se zavedli, akoravno nekoliko pozno, preteče nevarnosti. Odtod izvirajo vse one obljube o spremenitvi gospodarske politike. Šele sedaj se zavedajo, da je bila njihova skrb za težko industrijo, ki je bila značilna za Stalinovo dobo, popolnoma zgrešena, ali vsaj pretirana. To gospodarstvo je izgubilo svoje ravnotežje, ker so zanemarili

zelo revolucionaren preobrat in zato je vprašanje, ali ga bo mogoče izvesti v tako kratkem času kot mislijo komunistični voditelji.

Naj bo kakorkoli, jasno je, da je prišlo v komunističnih državah do spremembe gospodarske politike, ki je eden najvažnejših povojnih dogodkov v Sovjetski zvezi in njenih podružniških državah. Kako bo pa ta dogodek vplival na odnose Sovjetske zveze z nekomunističnim svetom, je pa drugo vprašanje.

Poročevalec W. N. Ewer je mnenja, da se zdi, da ta sprememba oziroma šibkost, ki je privedla do te spremembe, izključuje vsako neposredno možnost sovjetskega napada na Zapadno Evropo ali na Srednji vzhod. Ta nevarnost se je sicer zmanjšala tudi zaradi povečanja moči atlantskih sil. Toda ali smemo pričakovati, da bo ta sprememba pripravila Malenkova in njegove tovariše do tega, da bodo ukiniteli hladno vojno ter zavzeli do Zapada bolj prijazno stališče ter dovolili združenje Nemčije na temelju svobodnih in demokratičnih volitev?

Lepo bi bilo, pravi imenovani poročevalec, ko bi mogli kaj takega verjeti, toda po mojem mnenju nimamo nobenega razloga za to, kajti sprememba gospodarske politike z vsemi obljubami o boljši preskrbi z živilji in potrošnim blagom za delavce in kmete je le dokaz, da je bilo med ljudskimi masami veliko nezadovoljnosti in vznemirjenosti. Zato bo sovjetski vladi hladna vojna kot sredstvo notranje politike tudi za naprej bolj kot kdaj koli potrebna.

Razkol v jugoslovanski komunistični partiji

Milovan Djilas, eden izmed glavnih ideologov jugoslovanskega komunizma, član Centralnega komiteja Zveze jugoslovanskih komunistov in predsednik Zvezne skupščine (parlamenta), je bil zadnje nedeljo izključen iz Centralnega komiteja in iz vseh vodilnih mest v stranki. Poleg tega ga je zadel s strani Centralnega komiteja težak ukor.

Kaj pa je zagrešil Milovan Djilas, da je s svojega visokega stališča, ki ga je zavzemal v jugoslovanski komunistični stranki, tako nizko padel? Vzrok tega je bilo njegovo svobodoljubno mišljenje, ki ga je izražal zadnje čase v svojih člankih, njegovo zagovarjanje demokratizacije vsega strankinega življenja in njegove ostre kritike na račun vodilnih krogov jugoslovanskega komunizma. Posebno hudo razburjenje je vzbudil v vodilnih jugoslovanskih komunističnih krogih članek, ki ga je Djilas objavil v listu »Nova Misao« (Nova misel) in ki je nosil naslov: Anatomija neke morale.

V tem članku pripoveduje Djilas o nekem mladem dekletu, ki se je poročila z generalom, ki se je na poseben način izkazal v zadnji vojni. (Misljen je gen. Dapčević). Mlada žena je bila prepričana, da najde v novem okolju med visokimi prijatelji svojega moža in pri njihovih ženah prave komuniste s širokimi pogledi in s človečanskimi čustvi. Toda že prvi dan poroke je bila mlada žena globoko razočarana. Ozki krog visokih strankinih funkcionarjev, med katerimi je živel njen mož, jo je sprejel namreč nadvse hladno ter ji dal celo razumeti, da ne bo mogla postati nikoli njim enaka. In vse to zaradi tega, ker ni imela nobenih vojni zaslug in ker ni opravljala nobene strankine službe. Poleg tega je mlada žena gledališka pevka, zaradi česar jo smatrajo ti krogi kot nekako vlačugo. Vse to povzroči v ženi težak duševni boj. Njen zakon postane nesrečen in vse

to zaradi žensk, ki spadajo k tej vase zaprti kasti in ki so bile še do včeraj na pol izobražene kmetice, ki pa nočejo dopustiti, da bi se kdo drug prikopal do njihovega položaja. To je, pravi Djilas, bridka stvarnost neke hierarhijske in sistemske predpavic, ki spreminja može in žene, ki so bili nekoč junaki, v učitelje egoizma.

Djilas obtožuje v tem članku vodje komunizma, da jim gre le za to, da bi se prerili do višjih služb in da so izgubili vsako zvezo s preprostim ljudstvom. Očita jim njihove klube, vile, zaloge blaga in avtomobile ter končuje s sledečim vzklikom: »Ali je to nova etika? Ali je to nova morala? Ali je to komunizem? Ali je to socializem?«

Ta Djilasov očiten napad na voditelje jugoslovanskega komunizma, njegovi članki o potrebi demokratizacije jugoslovanskega komunizma, njegovo omalovaževanje komunistične partije v življenju naroda in njegovo zagovarjanje zapadnega, to je meščanskega načina mišljenja in življenja, vse to in še veliko drugega je razburilo staro gardo jugoslovanskega komunizma, ki se je kmalu zavedla, da bi pomenila zmaga Djilasovih idej konec jugoslovanskega komunizma.

In priznati moramo, da imajo jugoslovanski komunisti s svojega stališča čisto prav. Milovan Djilas se je popolnoma odklonil od pravega komunizma. Ker pa je to storil, je znamenje, da ni bil v tem svojem mišljenju popolnoma osamljen, ampak da je moral imeti tudi v visokih partijskih krogih neko zaslonbo. Saj je sam Tito na seji Centralnega komiteja, ki je Djilasa obsodil, priznal, da so o vseh teh vprašanjih večkrat med seboj debatirali in da je on (Tito) sam spodbujal Djilasa, naj o vseh teh vprašanjih piše. Tito se je seveda zagovarjal, da ni slutil, da bo gnal Djilas vso stvar tako daleč.

FANFANI sestavil novo vlado

Po posvetovanjih z bivšimi ministrskimi predsedniki in predsedniki raznih parlamentarnih skupin je državni predsednik Einaudi proti splošnemu pričakovanju poveril mandat za sestavo nove vlade odstopajočemu prvemu ministru Pelli, toda Pella je ponudbo odklonil.

Za Pello je bil poklican k predsedniku republ. demokristjan Fanfani, ki je odločen zagovornik socialnih reform, kar je pokazal že kot poljedelski minister pri izvajanju agrarne reforme in pri postavljanju stanovanjskih, tako zvanih Fanfanijevih hiš. Fanfani, ki je hotel spoznati prej stališče raznih strank, je sprejel ponudbo s pridržkom, da se bo šele po teh razgovorih končno odločil.

Pri teh razgovorih je šlo Fanfaniju predvsem za to, da bi si zagotovil podporo sredinskih strank, na kateri je hotel po junijskih volitvah tudi De Gasperi opreti svojo vlado, pa se mu je poskus popolnoma ponesrečil. Tudi Fanfani je naletel pri treh sredinskih strankah, to je pri socialnih demokratih, republikančih in liberalcih na precejšnjo težavo. Te tri stranke, ki štejejo skupno le 38 poslancev in ki jih monarhistično časopisje imenuje strančice, so nekaj jeziček na parlamentarni tehničnici in se te svoje važnosti povsem zavedajo. Zato stavijo za svoje sodelovanje take zahteve, ki jim spričo njihovega majhnega števila nikakor ne pristojajo. Tako zahtevajo n. pr. vse tri stranke povratek k čistemu proporcionalnemu volilnemu sistemu. Demokristjani jim odgovarjajo, da sprememba volilnega sistema ni nikakor to, kar si večina naroda v tem trenutku želi.

Republikanci in liberalci zahtevajo poleg tega takojšnjo potrditev evropske obrambne skupnosti, medtem ko se demokristjani nočejo k temu že sedaj zavezati, ampak hočejo počakati razvoj mednarodnega položaja, predvsem pa zadržanje Francije v tem oziru. Socialni demokrati zahtevajo s svoje strani, da se mora nova vlada izreči za republikansko obliko države na način, da se onemogoči vsak preokret na desno stran. Zanimivo je, da te zahteve v tej kategorični obliki niti republikanci ne stavijo, še manj seveda liberalci.

Zanimivo so tudi zahteve liberalne stranke, ki ni za socialne reforme preveč navdušena, a ki ji je laičnost (verska brezbarvnost) italijanske države zelo pri sreju.

Pri tem razpoloženju malih sredinskih strank je postalo Fanfaniju jasno, da ne bo mogel sestaviti vlado, v kateri bi stopile tudi te stranke. Odločil se je zato za enobarvno demokratsko vlado, ki bo poskušala s svojim socialnim programom dobiti podporo v parlamentu ter voditi državno življenje tako dolgo, kot bo šlo. Koliko časa pa bo to šlo, je drugo vprašanje. Italijansko parlamentarno življenje je zašlo zaradi izida junijskih volitev v stalno krizo, iz katere ni videti vsaj za sedaj nobenega izhoda.

Fanfani je po enotedenskih razgovorih in tipanjih končno sestavil v ponedeljek vlado iz samih demokristjanov. V sredo je vlada imela prvo sejo, na kateri so predvsem skleпали, s kakšnim programom se hoče predstaviti parlamentu in senatu, saj njen obstoj zavisi od tega, ali jo poslanska zbornica in senat sprejmeta ali ne. To glasovanje se bo vršilo koncem tedna.

